

การบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร: จากยุคก่อตั้งสู่นาคค

MANAGEMENT AND DEVELOPMENT OF SOTHONWARARAMWORAWIHAN TEMPLE: FROM THE ORIGIN TO THE FUTURE

กรกฎ โอภาสเจริญมงคล 5236930 SHPA/M

ศศ.ม. (รัฐประศาสนศาสตร์)

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์: โชคชัย สุทธาเวช, Ph.D., สมบูรณ์ ศิริสรหิรัญ, Ph.D., ศิริรัตน์ ชุณหคล้าย, Ph.D.,

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง การบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหารจากยุคก่อตั้งสู่นาคคมีวัตถุประสงค์ คือ (1) เพื่อศึกษาการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหารในด้านหลักการที่สำคัญต่างๆ จากอดีตถึงปัจจุบัน (2) เพื่อศึกษาการบริหารวัดโสธรวรารามวรวิหารจากอดีตถึงปัจจุบัน (3) เพื่อศึกษาปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาและการบริหารวัดโสธรวรารามวรวิหาร (4) เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร (5) เพื่อศึกษาแนวโน้มการบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหารในอนาคต กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย การบริหารและการพัฒนาของผู้นำวัดคือหลักการบริหาร 7 ประการ (POSDCORB ของ Luther Gulick, 1937) และศึกษาปัจจัยสนับสนุนที่ส่งผลให้เกิดตัวแปรในด้านการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหารทั้ง 3 ด้านคือ 1.ด้านการสร้างถาวรวัตถุและวัดอุ้มงคล 2.ด้านศาสนศึกษา 3.ด้านการเผยแผ่ศาสนธรรมโดยศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพและวิจัยเชิงปริมาณ

ส่วนที่ 1 วิจัยเชิงคุณภาพศึกษาจากเอกสารและโดยการสัมภาษณ์พระเถระผู้มีพรรษา 20 ขึ้นไปและพระภิกษุผู้มีพรรษาผู้มีพรรษา 20 ลงมารวมทั้งหมดจำนวน 12 รูป ผลการวิจัยที่ได้คือ (1) การพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหารในด้านหลักการที่สำคัญต่างๆ จากอดีตถึงปัจจุบันพบว่าการพัฒนาบุคลากรภายในวัดมีการฝึกอบรมมนิสัยให้มีจิตใจเข้มแข็งมีความอดทนโดยใช้หลักการทางธรรมมีพระมหาวีร 4 และสัปปริสธรรม 7 ส่วนทางโลกเป็นแบบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม (2) การบริหารวัดโสธรวรารามวรวิหารจากอดีตถึงปัจจุบัน พบว่าผู้บริหารได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับบุคลากรทั้งพระภิกษุ สามเณรและฆราวาสมุ่งเน้นการบริหารในด้านการศึกษาให้ความรู้และให้สิ่งตอบแทนแก่บุคลากร (3) ปัจจัยสนับสนุนการพัฒนาและการบริหารวัดโสธรวรารามวรวิหาร พบว่าความเชื่อความศรัทธาในองค์หลวงพ่อบุญพระพุทธรูปโสธรร่วมบริจาคทำบุญและบุคลากรพุทธบริษัท 4 รวมทั้งงบประมาณจากทางราชการ (4) ปัญหาและอุปสรรคในการบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหาร พบว่าผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ที่แตกต่างออกไปจากผู้ร่วมบริหาร (บรรพชิตและฆราวาส) ทำให้เกิดการแตกแยกภายในองค์กรวัด (5) แนวโน้มการบริหารและการพัฒนาวัดโสธรวรารามวรวิหารในอนาคตพบว่าทางวัดโสธรฯ จะจัดตั้งพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ต่างๆ ที่เกี่ยวกับวัดโสธรฯ สำหรับด้านการบริหารงานภายในวัดโสธรฯ ที่ได้นำเอาหลักทฤษฎีของ Luther Gulick, POSDCORB มาปรับใช้ภายในวัดโสธรฯ นั้นข้อสรุปในการบริหารงานของเจ้าอาวาสแต่ละยุคที่ได้ปฏิบัติและได้เน้นหนักแต่ละหลักแตกต่างกันไป คือเจ้าอาวาสรูปที่ 1-2 ได้เน้นหนักด้านการวางแผน รูปที่ 3 เน้นหนักด้านการจัดการที่เกี่ยวกับบุคคล รูปที่ 4-5 เน้นหนักด้านการวางแผน รูปที่ 6 เน้นหนักด้านการจัดการที่เกี่ยวกับบุคคลและด้านการสั่งการหรือการอำนาจ รูปที่ 7 เน้นหนักด้านการวางแผน รูปที่ 8 เน้นหนักด้านการวางแผน, ด้านการจัดการที่เกี่ยวกับบุคคลและด้านการงบประมาณ รูปที่ 9 เน้นหนักด้านการจัดองค์การ รูปที่ 10 เน้นหนักด้านการวางแผนและด้านการงบประมาณ รูปที่ 11 เน้นหนักด้านการวางแผน, ด้านการจัดการที่เกี่ยวกับบุคคลและด้านการงบประมาณ รูปที่ 12-13 เน้นหนักด้านการงบประมาณ

ส่วนที่ 2 ศึกษาวิจัยเชิงปริมาณสำรวจกลุ่มประชากรทั้งหมด 150 รูป/คน ใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for windows ร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, ค่าพิสัย (range) ในการวิเคราะห์ข้อมูลผลการวิจัยจากข้อมูลพระภิกษุ สามเณรการบริหารงานภายในวัดทั้ง 7 มิติ POSDCORB พบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.58 ข้อมูลอุบาสก อุบาสิกาการทำบุญและปฏิบัติธรรมพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.81 ข้อมูลพุทธศาสนิกชนทั่วไปการทำบุญและปฏิบัติธรรมพบว่าในภาพรวมอยู่ในระดับมากค่าเฉลี่ย 3.98

คำสำคัญ: การบริหาร / การพัฒนา / วัดโสธรวรารามวรวิหาร

MANAGEMENT AND DEVELOPMENT OF SOTHONWARARAMWORAWIHAN TEMPLE: FROM THE ORIGIN TO THE FUTURE

PHRAKORAKOT OPASCHAROENMONGKOL 5236930 SHPA/M

M.A. (PUBLIC ADMINISTRATION)

THESIS ADVISORY COMMITTEE: CHOKCHAI SUTTAWET, Ph.D., SOMBOON SIRISANHIRAN, Ph.D., SIRIRAT CHOONHAKHLAI, Ph.D.,

ABSTRACT

The objectives of the research on management and development of Sothonwararamworawihan Temple from the origin to the future were as follows: (1) to study the development of Sothonwararamworawihan Temple from the past to the present, (2) to study the management of Sothonwararamworawihan Temple from the past to the present, (3) to study the supporting factors of the development and management of Sothonwararamworawihan Temple, (4) to study the problems and obstacles of management and development of Sothonwararamworawihan Temple, and (5) to study the future trends of management and development of Sothonwararamworawihan Temple. The conceptual framework used for the research on management and development styles of the temple leader was the seven management principles of POSDCORB (Luther Gulick, 1937). The researcher studied the supporting factors which effect three variables of development of Sothonwararamworawihan Temple as follows: (1) creating permanent structures and amulets, (2) Using sanu numbeny system religious studies, and (3) propagation of teachings. The study included qualitative research and quantitative research.

The researcher performed qualitative research by reading documents and interviewing 12 monks: one group of eight monks who have been ordained for over 20 Phansa and one group of four monks who have been ordained below 20 Phansa. The research results showed (1) personnel in the temple were trained to be strong and patient using Dhamma principles comprising Brahmavihara 4 (four noble sentiments) and Sappurisadhamma 7 (the seven qualities of a good man) and using the worldly method comprising public hearings with participation, (2) the administrators have attached importance to monks, novices, and laypersons by focusing on management of education, giving knowledge, and giving rewards to personnel, (3) there were faith and belief in Luang Pho Sothon Image, donation of a lot of money, four assemblies of Buddhists, and budget from the government sector, (4) the administrator's visions were different from those of monks and laymen, causing disunity in the temple, and (5) this temple will establish a museum for people to learn the history of Sothonwararamworawihan Temple. The POSDCORB theory of Luther Gulick was used for evaluating Sothonwararamworawihan Temple. Throughout the temple's history, each abbot focused on a different method of management. The first and second abbots focused on planning. The third abbot focused on staffing. The fourth and fifth abbots focused on planning. The sixth abbot focused on staffing and directing. The seventh abbot focused on planning. The eighth abbot focused on planning, staffing, and budgeting. The ninth abbot focused on organizing. The tenth abbot focused on planning and budgeting. The eleventh abbot focused on planning, staffing, and budgeting. The twelfth and thirteenth abbots focused on budgeting.

The researcher did quantitative research by surveying 150 people. A questionnaire and SPSS for Windows were used in the research. Percentage, mean, standard deviation, and range were used for analyzing data. The research results were as follows. Data from the monks, novices, and management of the temple using the seven dimensions (POSDCORB) was at a high level with a mean of 3.58. Data from male laypersons and female laypersons about merit making and dhamma practice were at a high level with a mean of 3.81. Data from general Buddhists about merit making and dhamma practice were at a high level with a mean of 3.98.

KEY WORDS: MANAGEMENT / DEVELOPMENT / SOTHONWARARAMWORAWIHAN TEMPLE

342 pages.